

***Бондаренко Іван,**
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
фізико-математичного факультету
Науковий керівник: **Фонарюк Олена,**
кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри алгебри та геометрії,
Житомирський державний університет імені Івана Франка
м. Житомир, Україна*

СУТНІСТЬ КОНТРОЛЮ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Останніми роками стрімкі зміни, що зумовлені процесом модернізації, впливають на більшість сфер людського життя, включаючи й освітню. Оцінювання знань учнів є важливою складовою сучасного освітнього процесу, оскільки воно забезпечує систематичний аналіз навчальних досягнень і створює основу для розвитку особистості, удосконалення навчання й підвищення його якості.

Основними аспектами, що зумовлюють необхідність оцінювання знань є:

1. необхідність підвищення якості освіти;
2. забезпечення зворотного зв'язку;
3. мотивація до навчання;
4. підготовка до подальшого професійного життя;
5. забезпечення об'єктивності в навчальному процесі;
6. моніторинг відповідності стандартам освіти;
7. формування навичок самоконтролю.

Освітні інновації, включно з дистанційним навчанням і впровадженням цифрових технологій, вимагають нових підходів до оцінювання:

- використання автоматизованих систем тестування;
- впровадження формувального оцінювання, яке акцентує увагу на процесі навчання;
- аналіз компетенцій замість лише перевірки теоретичних знань.

Контроль знань у навчальному процесі — це систематична діяльність, спрямована на перевірку рівня засвоєння знань, умінь та навичок учнями або студентами відповідно до вимог навчальних програм. Контроль знань є багатограничним процесом, що включає перевірку, оцінювання та аналіз рівня засвоєння знань, умінь і навичок учнями. Він є невід'ємною складовою освітнього процесу та відіграє важливу роль у забезпеченні якості навчання. Його головною метою є виявлення, наскільки навчальні результати відповідають встановленим стандартам [2].

Контроль знань передбачає [1]:

1. Збір інформації про досягнення учнів у процесі навчання.
2. Оцінку результатів навчання відповідно до визначених критеріїв.
3. Зворотний зв'язок, який допомагає як викладачу, так і учням розуміти, які аспекти навчання потребують корекції.

Контроль може бути формальний (оцінювання) і неформальний (спостереження за активністю учнів).

Контроль відіграє важливу роль у забезпеченні зворотного зв'язку між викладачем і учнями, що дозволяє виявити слабкі сторони навчального процесу та вчасно їх коригувати.

Методи контролю знань поділяються на усні, письмові, практичні та інноваційні. Розглянемо більш детально кожний з цих видів методів.

До усних методів належать [2]:

- *Індивідуальне опитування*: дає змогу перевірити глибину знань кожного учня.
- *Фронтальне опитування*: дозволяє оцінити рівень знань всієї групи учнів одночасно.
- *Дискусії та діалоги*: сприяють розвитку критичного мислення й комунікаційних навичок.

Письмові методи бувають:

- *Контрольні роботи*: спрямовані на перевірку знань з конкретних тем.

Секція 1. Інформаційно-комунікаційні технології в освіті та науці

- *Есе*: дозволяють оцінити здатність формулювати думки, аналізувати та робити висновки.
- *Тестування*: сучасний метод, що забезпечує швидкість і точність перевірки.

Практичні методи – це:

- *Лабораторні роботи*: перевіряють вміння застосовувати теоретичні знання на практиці.
- *Проекти та творчі завдання*: спрямовані на розвиток творчих здібностей і самостійності.

Інноваційні методи передбачають:

- *Комп'ютерне тестування*: використовує спеціальні програми для автоматизованої перевірки знань.
- *Ігрові технології*: зокрема, вікторини та навчальні симуляції, які роблять процес перевірки інтерактивним.
- *Портфоліо*: оцінює досягнення учня за певний період, враховуючи його індивідуальний прогрес.

Контроль знань є важливим засобом підвищення якості освіти. Він дозволяє не лише визначати рівень підготовки учнів, але й формувати їхні компетенції, підвищувати зацікавленість у навчанні та розвивати критичне мислення. Крім того контроль знань формує особистісні якості учнів, такі як: самостійність, дисциплінованість та відповідальність за результати навчання.

Він також допомагає викладачеві постійно вдосконалювати свої методи навчання, адаптуючи їх до потреб учнів.

Таким чином, оцінювання є не лише засобом перевірки знань, але й потужним інструментом для розвитку учнів і вдосконалення освітньої системи. Його актуальність визначається потребою забезпечити високу якість освіти, яка відповідає сучасним викликам суспільства.

Список використаних джерел та літератури

1. Каменєва Т.М. Теоретичні основи навчання: навчально-методичний посібник. К.: МНУЦ, 2018. 282 с.
2. Канівець Т.М. Основи педагогічного оцінювання: навчально-методичний посібник. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2012. 102 с.